

Kubinszky Mihály 1995. június végéig vezette a Soproni Egyetem (Kubinszky oktatói működésének ideje alatt: Erdészeti és Faipari Egyetem) Építéstani Tanszékét, ahol 1957 óta dolgozott oktatóként, előbb tanársegéd, adjunktus és docens beosztásokban, majd 1976-ban egyetemi tanárrá nevezték ki. A tanszék vezetését Winkler Oszkár professzor nyugdíjba vonulása után vette át 1975-ben. 1995 végi nyugdíjazása után mint professzor emeritus egészen haláláig tevékenykedett. 1998-ban az egyetem legmagasabb kitüntetését, a *doctor honoris causa* címet kapta meg. Oktatói élete előtt az építőiparban dolgozott, soproni és Győr-Sopron megyei építkezések építésvezetője volt.

E sorok írója a Soproni Egyetemen tanult, és faipari mérnökként végzett 1963-ban. Több tantárgy gyakorlati óráin és előadásain mint hallgató találkoztam Kubinszky Mihállyal. Az Építéstani Tanszékre 1964-ben pályázat során kerültem vissza oktatónak, és együtt dolgoztam Kubinszky Mihállyal 1995 ig. A közösen eltöltött harmincegy év alatt sok-sok említésre érdemes esemény történt, ezekből a teljesség igénye nélkül – témákra bontva – csak a lényegesekre kívánok röviden visszaemlékezni.

Oktatás

A tanulmányaim idejére visszaemlékezve és a hallgató társak véleményét röviden összegezve a következők az emlékeink. A Kubinszky Mihály által tartott gyakorlatok és előadások emlékezetesek maradtak és nagyon tanulságosak voltak. A rendszeres évfolyamtalálkozókon mindig szóba kerül a szabadkézi rajz órák „aréna építése”. Az épületszerkezeti gyakorlati órák során tett humoros, de találó és javító szándékú tanári véleménye, az épülő épületek helyszíni látogatásakor tett gyakorlati észrevételei – amelyek naprakész szakmai tudást tükröztek – sok humoros korrigáló megjegyzéssel a mai napig emlékeztetnek. Szívesen elevenítjük fel a bűtortörténeti tárgyhoz kapcsolódó soproni múzeumlátogatásokat is, a fertődi Eszterházy kastélyba tett kirándulással együtt. Kubinszky tanár úr fiatalos, jó értelemben vett közvetlen kapcsolatot alakított ki a hallgatósággal, tudunk tőle tanulni!

Az Építéstani Tanszékre kerülve Kubinszky Mihály azonnal maga mellé vett, és sok-sok tanáccsal segített a kezdeti időben. A gyakorlati órákat közösen tartottuk, először alárendelt helyzetben csak csendben figyeltem a tennivalókat, később már párhuzamosan végeztük a korrigálást, majd néha magamra maradtam, ha Ő más hivatalos elfoglaltság miatt nem tudott ott lenni. Az órák előtt röviden elmondta, hogy mi a tanmenet szerinti program, mi az, amire nagyon kell figyelni. Már a kezdeti időben említette, hogy ajánlatos építéssel kapcsolatos „papírt” szereznem. Ezt meg is fogadtam és 1972-ben kőműves mestervizsgát tettem, majd 1976-ban a vasbeton építési szakmérnöki graduális műegyetemi képzést fejeztem be.

Valétálás, 1981. SOE Központi Levéltár, képgyűjtemény, jelzet nélkül

A gyakorlati órákon, a kiadott feladatoktól függően, alkalmanként először rövid általános ismertetést tartottunk, majd minden rajzot végig korrigáltunk. A korrigálás a szabadkézi rajz órákon azt jelentette, hogy belerajzoltunk a készülő munkákba, ha azt szükségesnek ítéltük. Soha nem radíroztunk, mert a hibák így szembe tűnőbbben jelentkeztek, és a korrigálás így tanulságosabb volt. Épület-szerkezet-tani feladatok, tervezési feladatok esetén, a rajzra helyeztük, ún. skiccpauszon át javítottunk. Az alapelv az volt, hogy a hallgató elképzelését követtük, csak javítottunk, de nem terveztünk a diák helyett. Ezért szerették a hallgatók az órákat, és hoztak sokszor nagyon érdekes megoldásokat. Az ügyesebb hallgatók saját tervet is készíthettek saját funkció programra.

A jó rajzosoknak szabadkézi rajzsakkört szerveztünk. A szakköri foglalkozásokon mi is rajzoltunk, festettünk, néha modellt is ültünk. Ezekben a körökben ismert soproni művészek korrigáltak, és adtak tanácsokat. Sokszor rajzoltunk vagy festettünk a városban, a műemlékekben gazdag Sopron erre sok témát biztosított. A kör munkákat évente egyszer zártkörű kiállításon mutattuk be az érdeklődőknek.

A rajz, az építészet, a belsőépítészet iránt fogékony hallgatókkal külön foglalkoztunk. E diákok kiválasztását Kubinszky Mihály nagy hozzáértéssel és oktatói megérzéssel végezte. Így a faipari mérnöki oklevél megszerzése után néhányan az Iparművészeti Főiskolát is elvégezték, és sikeres építészként, belsőépítészként tevékenykednek napjainkban.

Ezen felbuzdulva az „építéstan” tárgy második féléves gyakorlatai közé belsőépítészeti szemináriumot iktattunk és külső előadó meghívásával tervezési feladatot adtunk ki.

Ez olyan kezdeményezés volt, ami bővítette a végzett faipari mérnökök munkalehetőségét, és a későbbi Alkalmazott Művészeti Intézet csírája lett.

Az oktatás Kubinszky Mihálynak olyan hivatás volt, amiben nem ismert pardont. Ezt a hozzáállást át kellett venni, és aki mellette tevékenykedett, annak igyekeznie kellett! Az órákra mindig készült, jegyzeteit állandóan frissítette, az új dolgokat beépítette az előadásaiba, a szakfolyóiratokat rendszeresen olvasta. Kis cetlikre írta fel jegyzeteit, és azokat témák szerint rendszerezte. Négy idegen nyelven (német, angol, francia, olasz) beszélt, olvasott, írt. Ezt a tudást nagyon irigyeltem tőle.

Minden időben a hallgatóság rendelkezésére állt. Amikor még levelező évfolyamokat is oktattunk, ők csak félévénként két konferencián voltak az Egyetemen. Ellenben, ha kérték, sokszor konzultált velük Budapesten, amikor is a beadandó tervezési feladatokat, vagy a készülő diplomatervekkel kapcsolatos problémákat beszéltek meg. Fáradhatatlan volt!

Az ifjúság szerette, vetítettképes előadásait mindig nagy közönség előtt tartotta. A hallgatók kérését – még a különlegeseket is – magáénak érezte és próbálta teljesíteni. Erre példa, hogy egy nagytétényi bútormúzeumi tanulmányi kirándulás és egy válogatott futballmérkőzés azonos napon volt Budapesten. Az évfolyam szerette volna megnézni a meccset. Ezért korábban indultunk Sopronból, láttuk a régi bútorokat – meg a foci vereséget is. A hazaúton csend volt ...

A vizsgáztatási módszerét is elfogadták a hallgatók. A „rázós” épületszerkezeti vizsgákon sokszor alkalmazta a hat kérdéses módszert. Ilyenkor a vizsgaosztályzatot a helyes válaszok mínusz egy alapján határozta meg. A bútortörténeti vizsgák más módon zajlottak, de azokon én nem vettem részt. Amikor nem volt fűtés, a téli vizsgahónapban többször vizsgáztatott a lakásán.

A szakmérnöki oklevél megszerzése után vezető tervezői jogosultságot kaptam. A tanszéken nekem jutott a statikai témakör. A tartószerkezetek méretezését oktattam az erdészeknek, a faiparosoknak és a belsőépítészeknek is. A faiparosoknak bővített faszerkezet méretezést iktattam programba – több órát biztosított a tanterv –, és beadandó feladatként egy nagyobb faszerkezet statikai számítását kellett elkészíteni egy-két statikai rajzzal. Kubinszky Mihály statikai tervezéssel nem foglalkozott, de nagyon jól érezte a szerkezetek erőtanú viselkedését és mindig segített tanácsaival.

A diplomatervezőkkel fokozottan foglalkoztunk, bevezettük az alkalmankénti beszámoltatást (félévénként kétszer), ezt a módszert én javasoltam a Coloradói Egyetemen tett tanulmányutam után. Kubinszky Mihály egyetértett a javaslattal. A beszámoltatáskor a tanszék minden oktatója jelen volt a többi diplomatervezővel együtt. Ismertetni kellett a végzett munkát, védeni az elképzelést, a jelenlévők meg kérdeztek. A módszernek egyik előnye az volt, hogy folyamatos munkára szorította a diplomatervezőket, mert azonnal kiderült, ha nem jutott előbbre a terv a következő beszámoltatáskor. Ezen kívül beszélni kellett a készülő munkáról.

A diplomamunkák megvédése nem zártkörűen zajlott. Meghívtuk a társ-tanszékeket és természetesen a külső bírálókat is, akik többnyire tervezővállalatok, kivitelező

vállalatok mérnökei voltak. A diplomavédés esemény volt az Építéstani Tanszéken, nem pedig „házi rendezvény”, és nem mindenki kapott jelest.

A hallgatóság által rendezett szakestélyeken több alkalommal elnöki funkció vállalására kérték Kubinszky Mihályt. A felkérésnek örömmel tett eleget, és humoros, fordultatos megjegyzéseivel sikeresen vezette le a rendezvényt. Több alkalommal kapott oktatói munkásságát elismerő „díszkorsót”.

Hadd ejtsek itt néhány szót közös oktatómunkánk személyes oldaláról is. Kettőnk között 12 év volt a korkülönbség. Kubinszky Mihály a tanszékre érkezésem pillanatától szárnyai alá vett. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy a „többiek” csak hagytak, mert minden Tanszéki dolgozó vigyázott rám és segített, jó közösségbe kerültem, de Kubinszky Mihály, mint egy idősebb „cserkész”, fokozottabban fogta a „farkaskölyök” kezét. Minden tevékenységre figyelt. Időben jelzett, tanácsot adott és keményen véleményt mondott.

Amikor hazatértem amerikai tanulmányutamról azt mondta: „most itthon vagy, sok mindent láttál és tapasztaltál, tanultál, írsz egy könyvet a fa tartószerkezetekről (egyedül vagy társszerzővel, ezt rád bízom), és megcsinálod a disszertációdát. A sorrendet te döntöd el!” Utána a hét minden napján megkérdezte hogyan haladok, mikor olvashat bele az anyagba. A Műszaki Kiadóval is kapcsolatot biztosított,¹ segített a disszertáció téziseinek összeállításában. Kényszerített a folyamatos munkára. Sokszor mondta: „ez a Te érdeked és a Tanszék érdeke is. Majd meglátod, és meg fogod köszönni.” Kipréselte belőlem, köszönöm!

Tervezések, szakértések, felmérések, műszaki ellenőrzések, ún. „KK” munkák, pályázatok és kutatások

A gyakorlati élettel az esetenkénti tervezések és a műszaki ellenőrzések végzésével tartottuk a kapcsolatot, ezek ún. külső megbízásos munkák voltak. E munkák napra kész szakmai ismeretet és tudást kívántak, s az így szerzett új ismereteket be tudtuk építeni az oktatásba. Az épülő és ellenőrzött épületekhez a gyakorlati órán kivittük a hallgatókat, hogy a valóságban lássák a tervezett szerkezeteket. A soproni Vasöntöde rekonstrukciójának, a soproni Hőerőmű bővítésének, a soproni Fedett uszoda tetőcseréjének műszaki ellenőrzése voltak a legjelentősebbek, amelyeket az Építéstani Tanszéken Kubinszky Mihállyal közösen bonyolítottunk le.

Nagyon tanulságosak voltak ezek a műszaki ellenőrzések. Megtanultam az építési szakmát! Kubinszky Mihálytól ellestem a tárgyalás fortélyait, a felmérések és számlák ellenőrzésének buktatóit, és a sok kivitelezői svindli még elfogadható nagyságrendjét és változatait! Mint műszaki ellenőr, Kubinszky Mihály precíz és szigorú volt. Az épület tervezett szerkezeti megoldásában, különösen az eltakart szerkezeti részeknél mindig leellenőrzött. A vasbeton szerkezeteknél a vasszerelést betonozás előtt szálanként ellen-

¹ Ez a kiadó jelentette meg a szóban forgó kötetet: *Rónai Ferenc – Somfalvi György: Fa tartószerkezetek tervezése, méretezése.* Budapest, 1982.

őrizte. Sok esetben találkozott a korábbi, építésvezetői munkássága idején vele illetve nála dolgozó szakmunkásokkal. Ő is emlékezett rájuk, ők is emlékeztek rá.

A fertődi Esterházy kastély műemléki felújításának építési munkáit 1957-től ellenőrizte, és párhuzamosan végezte a felújítási munkák adminisztrációját is. Amikor a kastély az Erdészeti és Faipari Egyetem kezelésébe került, hivatalosan a Tanszékre szállt ez a feladat. Később ebbe a munkába is bevont, ketten csináltuk. Nagyon tanulságos volt úgy épületszerkezeti, mint építészettörténeti vonatkozásban.

Alkalmanként tervezési feladatokra is kaptunk felkérést. Emlékezetes munkánk volt a Tatabánya mellett, valamint a Kaposvár melletti parkerdőben tervezett gyalogos hidak terveinek az elkészítése. Sajnos, egyik sem épült fel. Mindkettő rétegelt-ragasztott szerkezetű lett volna. Nem volt egyszerű összeszervezni a szakági (talajmechanikus, épületgépész, villamos tervező stb.) munkatársakat, de – tekintettel Kubinszky Mihály nagy ismeretségi körére – ez is mindig sikerült. A tervezésekbe több esetben egyetemi társanszékeket is bevontunk.

Több erdőgazdasági, valamint faipari vállalat részére készítettünk szakvéleményt építészeti, faépítészeti, valamint faszervezeti témákban, és magántervezői tevékenységet is folytattunk. Az építészeti részt Kubinszky Mihály tervezte, a statikai rész és a tervek kívánalom szerinti megrajzolása rám hárult. Régi épületek építmények felmérésére is kaptunk megbízást. Ezek közül a keszthelyi Georgikon épületeinek a felmérése volt a legjelentősebb. Úgyes negyedéves hallgatókból sikerült csoportot szervezni, akik nyári szünidőben a helyszíni felmérést elvégezték és a dokumentációt elkészítették. Természetesen a helyszínen és a felmérések rajzi feldolgozása során – a kívánalom szerint – alkalmanként jelen voltunk és tanácsokat adtunk, a munkát felügyeltük. A Georgikon épületeinek felújításakor a dokumentációnkat fel is használták.

Pályázatokon is részt vettünk. A vasúti perontető pályázaton 1966-ban Csellár Ödönnel, a műegyetemi Acélszerkezet-tani Tanszék oktatójával közösen pályáztunk és nyertünk első díjat. Akkor még nagyon fiatal voltam és nagy megtisztelés volt, hogy csapattag lehettem. Tanulságos pályázat volt! A gyártott faházakra kiírt meghívásos pályázaton (1976) – mint Építészeti Tanszék – is indultunk és megvettünk nyertünk. (Minden pályázati tervünkön elrejtettük kabala figuránkat, ami egy magán könnyítő kiskutya pici rajza volt. A perontető pályázaton szerencsét hozott, a faház pályázatnál kevésbé, és mi ezt komolyan így gondoltuk!)

Végeztünk hivatalosan kutatómunkát is. A gyártott faház kutatás az egész Faipari Mérnöki Kar feladata volt. E munkában tíz tanszék vett részt, és mintegy öt évig tartott. A koordinálást az Építészeti Tanszék végezte. Sok közös feladatunk volt ebben a programban, amit jól oldottunk meg, mert a végső zárójelentésünket elfogadta a megbízó.

A vasút

A vonat, a vasút, a fényképezés! Kubinszky Mihály első könyve a pályaudvarok építészetéről szól. A vasút, a mozdonyok gyermekkorra óta, mint mondta, fő érdeklődési területe volt. Első bokszt fényképezőgéppel – mesélte –, már mozdonyról készített képet. Ez az

érdeklődés és a kapcsolódó fotózás szenvedélye lett, és élete végéig meg is maradt. Mindent gyűjtött, ami a vasúttal kapcsolatos volt. A vasúti térképek, régi és új menetrendek, vasúttal kapcsolatos képes levelezőlapok, bélyegek, naptárak, régi vasúti jegyek, stb. stb., még felsorolni sem egyszerű, és talán pontosan csak Ő tudta. Ennek a szenvedélynek csendes és visszahúzódtó résztvevője és segítője voltam, amíg együtt dolgoztunk. Közös útjainkon többször vártuk a vonatot, vagy szaladtunk érkező vonat elé. Az érvényes menetrend mindig a táskájában volt és sokszor már előre kiválasztotta a „lelővendő” vonatot. Az egyetemi gépkocsivezetők – ha hivatalos kocsival utaztunk – ezeket a „vadászkat” mindig megértően tolerálták. A vonatokról több nagy albumot készített és nem sokkal halála előtt – tudomásom szerint – a Műegyetem Út- és Vasútépítési Tanszékének adományozta. A gondosan sorrendben összeállított és feliratozott negatív és pozitív képek vasúttörténeti értéke szerintem nagyon jelentős és egyedülálló. Volt fényképezési engedélye (amit sok állomáson csalódottan vettek tudomásul) és így szabadon hódolhatott szenvedélyének.

Otthonában fiaival kétszintes terepasztalt épített. Mozdonyok, kocsik, fordító korong, stb. volt a „Löveri Vasúttársaság” tulajdonában. A ház egyik szobája ezzel volt tele. Később kerti vasutat is épített.

Együttlétek és mindennapok

Korán volt szerencsém megismerni a családját, építészmérnök feleségét, Éva asszonyt, és három fiúgyermeküket. Löveri házukban többször vendégeskedtem, először egyedül, majd házasságom után feleségemmel. Ezek a vizitek – néha nálunk – kölcsönösen, egészen 2015-ig ismétlődtek.

Az oktatás szabad pillanataiban, ha megoldható volt együtt teniszeltünk, vagy a közös kiküldetések szabad óráiban, ha lehetőség volt, jót úsztunk. Úszni nagyon szeretett, jól is úszott, és a teniszjátékot is élvezte. Kirándulni is nagyon szeretett, az 1990-es évektől több esetben, ha a munka engedte, a közeli ausztriai hegyeket is megmásztuk.

A közös hivatalos vagy privát utakon jókat ettünk. Szeretett enni, nem volt válogatós. Mesélte egyszer, hogy náluk otthon nem volt válogatás. Dísz története az az eset, amikor építésvezetői életében a dolgozói reklamáltak az üzemi koszt miatt. A reklamálóknak azt mondta, hogy délben kivizsgálja a panaszukat, és ha jogos, hatásosan intézkedni fog. Délben, mivel ő is az üzemi konyhán evett, először elfogyasztotta a saját adagját, majd a reklamálók vezetőjétől megkérdezte „Ön szerint az ebéd nem jó?” – a kérdezett válasza „Igen, nem jó!” „Ön az ebédet nem eszi meg?” Válasz: „Nem!” „Nekem adja az ebédet?” Válasz: „Igen!” Kubinszky építésvezető megette azt az adagot is. Még két másik reklamáló „ehetetlen” ebédjét is elfogyasztotta, majd a jelenlévőknek azt mondta: „Az ebéd ízletes volt, én négy adagot megettem, szerintem a reklamációnak nincs objektív alapja.” A vezetéséhez tartozó építkezésen többé nem volt probléma az üzemi konyhával!

Egy másik emlékezetes eset egy terepi felmérésen történt, amikor úgy határoztunk, hogy korán és alaposan bereggelizünk, majd egész nap, evés nélkül dolgozunk a helyszí-

A 2011. évi keszthelyi „bridzs edzőtábor” résztvevői

nen. Rövidre fogom a történetet: úgy tíz óra körül a pincér azt mondta „Uraim, többet nem hozok, ne rendeljenek!”

A bridzs volt a kedvenc kártyajátéka. Megvoltak az állandó társak, és emlékezetes játékokról mesélt. A bridzs minden hétvége kötelező programja volt. Idővel úgy alakult, hogy játékosok lehettünk feleségemmel, mert „megfiatalodott” a társaság. Alkalmanként emlékezetes névnap, születésnap, kétéasztalos játékokon voltunk játékosok. Felejthetetlenek maradtak (mikor már nyugdíjasok lettünk) az évenként szervezett „bridzs edzőtáborok” Harkányban, illetve Keszthelyen.

Még 2015-ben is eljártunk Kubinszky Mihállyal és Langer Györggyel kártyázni idős (oroszfogságot is megjárt) kedves soproni ismerősünkhöz, Dávidházy Istvánhoz, az evangélikus otthonba. Hetente, kéthetente játszottunk, s játékunkon nem látszott meg az évek múlása, pedig négyen összesen túl voltunk a 300 éven. Sajnos, már ő is elment!

Befejezés

Nehezen vállaltam a megemlékezés megírását. Nagy feladatot jelentett, mert, inkább rajzoló vagy számoló, mint írók. Igent mondtam, mert annyi mindent kaptam Kubinszky Mihálytól a harmincegy év alatt és utána is haláláig, hogy ez a pár ügyetlen sor csak a köszönet cseppjeinek nevezhető... Nyitott volt velem, mindent kérdezhettem, sokat segített, de erőszakos volt velem, ha az előremenetelemért hajtott, kifogásaimat felülbírálta, szemét rajtam tartotta.

Sokszor mesélt, olyan történeteket ismertem meg, amelyekre azt szokták mondani: „nem közölhető”, „olvasás nélkül el kell égetni”. Ezek tették teljessé őt, az Embert, aki hitében, hazaszeretetében, munkájában és magánéletében példamutatóan élt, és fáradhatatlanul alkotott, élete utolsó pillanatáig!

A megemlékezésben nem részleteztem azt a gigantikus tudományos munkát, amit az oktatás mellett végzett. Megközelítőleg ötszáz tanulmány, tudományos publikáció, cikk az, ami tőle nyomtatásban megjelent, valamint egyetemi jegyzetek és mintegy negyven könyv, magyar és idegen nyelven. Rendszeresen tartott előadásokat idegen nyelven, külföldön és hazai egyetemeken.

A Sopron várossal, szakmai egyesületekkel kapcsolatos közéleti, illetve az Akadémiával kapcsolatos tudományos tevékenysége is szerteágazó volt. Sokszor ott voltam ezeken az eseményeken, az első időkben plusz egy főként a háttérben, később vagy vetítettem, segítettem, ha tudtam, amikor éppen szükség volt valamire. Ahogy múlt az idő, már fél-szavakból, tekintetből, megértettük egymást!

Az oktatás mellett, az építészettörténet volt a szakterülete. Építészetkritikai publikációs munkáira különösen büszke volt. Sokszor mondta, hogy az építészeti tevékenység eredménye az épített környezet, ami körülvesz bennünket, és az olyan, mint a levegő, nagyon fontos, ezért a tisztaságára ügyelni kell!

Hetvenötödik születésnapján a barátokkal együtt köszöntöttük. Ügyetlen rímekbe szedve a következőket mondtam: „Élj még huszonötöt, és érd el a százat / mert a hetvenöt csak háromnegyed-század!” Nem így alakult, odafenn másképpen döntöttek ...

Számomra meghatározó és felejthetetlen volt a közösen megélt harmincegy év, most utoljára még egyszer: **KÖSZÖNÖM!**

Kubinszky Mihály: A Schwartz-löveg, Csongor út, tusrajz, 1976. (A Kubinszky család tulajdonában)